

ปาฐกถา “เปรม วัชร” ครั้งที่ 16

เวที

ทิศทางอุดมศึกษาในประเทศไทย
หลังจัดตั้งกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

โดย
ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม คชินทร

วันพฤหัสบดีที่ 14 พฤศจิกายน 2562

ณ ห้องประชุมอรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ ชั้น 5 ศูนย์การแพทย์สิริกิติ์
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

คำนำ

ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ได้จัดให้มีปาฐกถา “เปรม บุรี” ขึ้นเป็นปีที่ 16 เพื่อเป็นการรำลึกถึงเกียรติคุณของศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เปรม บุรี หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์ท่านแรก ซึ่งท่านเป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของแพทย์และศัลยกรรม ที่เป็นปูชนียบุคคลของภาควิชาศัลยศาสตร์ซึ่งท่านจะมีอายุครบ 101 ปี ในปี 2562 นี้ ท่านยังคงเป็นผู้ที่มีมุมมองและแนวคิดที่เป็นแบบอย่าง สมควรแก่การถ่ายทอดสู่ลูกศิษย์ได้เสมอ แม้ว่าในปัจจุบัน แนวคิด มุมมอง การประกอบวิชาชีพด้านศัลยกรรมจะแปรเปลี่ยนตามกระแสสังคมยุคใหม่ แต่วัฒนธรรม หลายๆ สิ่งสมควรที่จะถ่ายทอดสืบทอดได้แก่ การมีจิตคารพบนอบต่อผู้อาวุโสหรืออาจารย์ผู้มีพระคุณหรือความเมตตา กรุณาของคณาจารย์ที่มีต่อลูกศิษย์ เป็นสิ่งที่ต้องอย่างไม่ต้องสงสัย

ปาฐกถา เปรม บุรี ครั้งที่ 16 ได้รับเกียรติจากองค์ปาฐก คือ ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม คชินทร ที่จะมาบรรยาย ปาฐกถาเรื่อง “ทิศทางอุดมศึกษาในประเทศไทย หลังจัดตั้งกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม” นับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของการศึกษาในประเทศไทย ผลิตนักศึกษา บัณฑิต ที่มีความสามารถ ที่จะพัฒนาประเทศไทยในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ตลอดจน การปรับเปลี่ยน ของภาคเทคโนโลยี และวิชาชีพเดิมไปสู่สังคมใหม่ การศึกษาซึ่งนับเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำพาประเทศไปสู่ความเจริญทางวัตถุและจิตใจอย่างยั่งยืน จึงเป็นเรื่องที่มีประโยชน์อย่างมาก

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ปาฐกถา เปรม บุรี ครั้งที่ 16 จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมฟัง และศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เปรม บุรีจะเป็นเสาหลักแก่ภาควิชา ศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีและวงการแพทย์ไทย สืบไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์เฉลิมพงษ์ จัตรดอกไม้ไพร

หัวหน้าภาควิชาคัลยศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

ชีวประวัติของนายเปรม บุรี (2461 - ปัจจุบัน)

โดย: นายเปรม บุรี

- เกิดวันที่** 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2461
- บุตรของ** นายชื่น บุรี และนางทิพย์ บุรี อ.เมือง จ.เชียงใหม่
- การศึกษา** โรงเรียนปรีณชรอยลวิทยาลัย อ.เมือง จ.เชียงใหม่
จบ ม.8 ปี พ.ศ. 2478 (ม.8 รุ่นสุดท้าย)
- ศึกษาต่างประเทศ** ประเทศอังกฤษ พ.ศ.2480
- Plymouth Technical College 9 เดือน เพื่อเตรียมตัวสอบ
เข้ามหาวิทยาลัยลอนดอน วิชาแพทย์ที่ Guy's Hospital
Medical School
 - Guy's Hospital Medical School พ.ศ.2481
 - สงครามโลกครั้งที่สอง พ.ศ.2482-2488 ไทยประกาศสงคราม
กับอังกฤษ และอเมริกาในเวลาต่อมา การศึกษาแพทย์ต้อง
ชะงักลงเพราะเป็น Enemy Aliens
- เสรีไทยฝ่ายอังกฤษ** สมัครเข้าเป็นเสรีไทยฝ่ายอังกฤษ วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ.2485
เข้ามาปฏิบัติทางทหารในประเทศไทย พ.ศ.2487 จนสงคราม
สงบลงปี พ.ศ.2488
กลับไปศึกษาวิชาแพทย์ที่ Guy's Hospital Medical School
ต่อ
รับเหรียญ M.C. จากรัฐบาลอังกฤษ

การศึกษาต่อ

- จบแพทยศาสตร M.B., B.S. (London)
- พ.ศ.2492 MRCS (Eng.), LRCP (London)
- แพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้านที่ Pembory Hospital (เครือข่ายของ Guy's Hospital Medical School) 3 ปี พ.ศ.2492-2495

ปฏิบัติงานต่อทางแพทย์เพื่อหาประสบการณ์ โดยได้รับทุน ก.พ.

- Harwich and Dovercourt Hospital 1 ปี
- Scunthorpe Hospital 1 ปี

รับราชการ

- กลับประเทศไทย ปี 2497
- ภาควิชาศัลยศาสตร์ รพ.ศิริราช พ.ศ. 2497-2512
- ศึกษาต่อทางด้าน Cardiovascular Surgery โดยได้รับทุนของ China Medical Board New York ที่ Variety Heart Hospital University of Minnesota 1 ปี (พ.ศ.2502-2503)
- ศึกษางานต่อตามสถาบันแพทย์ในอเมริกาอีกหลายแห่งก่อนเดินทางกลับประเทศไทย
- ปฏิบัติงานตามโครงการแพทย์เคลื่อนที่ของศิริราชที่จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2509 -2514
- โอนย้ายมาทำการก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ รพ.รามาริบัติ พ.ศ.2512 จนกระทั่งปลดเกษียณปี พ.ศ. 2522

*ก่อตั้งศูนย์เวชศาสตร์ชุมชนตั้งแต่เริ่มคณะแพทยศาสตร์ รพ.รามาริบัติ โดยความช่วยเหลือจากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข) ก่อตั้งศูนย์เวชศาสตร์ชุมชน หลังจากที่ได้รับทุนร็อกกี้เฟลเลอร์ให้ไปดูงานต่างประเทศ 9 แห่ง – อินเดีย เคนยา อุ간다 ไนจีเรีย นิวยอร์ก เล็กซิงตัน จาไมกา โคลัมเบีย ฟิลิปินส์ – ใน 8 ประเทศเป็นเวลา 9 สัปดาห์

งานหลังปลดเกษียณ (พ.ศ. 2522)

- อาจารย์พิเศษ ศูนย์เวชศาสตร์ชุมชน 5 ปี (2522-2525)
- ร่วมคณะก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อาจารย์ที่ปรึกษา 4-5 ปี

ตำแหน่งในเวลารับราชการ

- ศาสตราจารย์ ภาควิชาศัลยศาสตร์ รพ.ศิริราช 2512
- ศาสตราจารย์ ภาควิชาศัลยศาสตร์ รพ.รามธิบดี 2512-2522
- ศาสตราจารย์เกียรติคุณหลังจากเกษียณอายุราชการ จากมหาวิทยาลัยมหิดล

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- พ.ศ. 2517 ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. 2514 ประถมาภรณ์ช้างเผือก

บรรยายภาควิชาในงานปาฐกถาเปรม บุรี ครั้งที่ 15

รูปที่ 1 ศาสตราจารย์นายแพทย์ปิยะมิตร ศรีธรา คณบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี กล่าวเปิดงาน

รูปที่ 2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์เฉลิมพงษ์ ฉัตรดอกไม้ไฟพร หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี กล่าวรายงาน

บรรยายภาควิชาในงานปาฐกถาเปรม บุรี ครั้งที่ 15

รูปที่ 3 นายแพทย์ปราเสริฐ ปราสาททองโอสถเป็นตัวแทนขึ้นกล่าวสดุดี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เปรม บุรี

รูปที่ 4 ตัวแทนศิษย์รุ่นต่างๆ ขึ้นกล่าวสดุดี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เปรม บุรี ในวาระพิเศษ 100 ปี เปรม บุรี

บรรยายภาควิชาในงานปาฐกถาเปรม บุรี ครั้งที่ 15

รูปที่ 5 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย อดีตนายกรัฐมนตรี

รูปที่ 6 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เปรม บุรี มอบดอกไม้แด่ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย

บรรยากาศในงานปาฐกถาเปรม บุรี ครั้งที่ 15

รูปที่ 7 ดนบดี ศาสตราจารย์ นายแพทย์ปิยะมิตร ศรีธรา และทีมบริหารคณะฯ ร่วมแสดงมุทิตาจิตแด่ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เปรม บุรี

รูปที่ 8 อาจารย์อาวุธโสคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีและคณะ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ปิยะมิตร ศรีธรา ร่วมถ่ายภาพที่ระลึกกับองค์ปาฐก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย

บรรยากาศในงานปาฐกถาเปรม บุรี ครั้งที่ 15

รูปที่ 9 ส่วนหนึ่งของอาจารย์ และอาจารย์อาวุโสภาควิทยาศาสตร์ที่มาร่วมงานปาฐกถาเปรม บุรี ครั้งที่ 15 ในวาระพิเศษ 100 ปี เปรม บุรี

รูปที่ 10 ส่วนหนึ่งของอาจารย์ และอาจารย์อาวุโสภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชนที่มาร่วมงานปาฐกถาเปรม บุรี ครั้งที่ 15 ในวาระพิเศษ 100 ปี เปรม บุรี

ชีวประวัติต้องค์ปาฐก

ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม
คชินทร

วันเกิด 17 สิงหาคม 2497

ตำแหน่งทางวิชาการ ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ

การศึกษา

- พ.ศ. 2519 วทบ. (วิทยาศาสตร์การแพทย์) มหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. 2521 แพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. 2525 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทางการแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. 2527 วุฒิบัตรสาขาอายุรศาสตร์แพทยสภา
- พ.ศ. 2534 Research fellowship training in gastroenterology มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา
- พ.ศ. 2545 วุฒิบัตรสาขาเวชศาสตร์ครอบครัว แพทยสภา
- พ.ศ. 2547 วุฒิบัตรสาขาอายุรศาสตร์โรคทางเดินอาหาร แพทยสภา

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2560-2562 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ. 2558-2560 อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. 2554-2558 คณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2540-2544 หัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

พ.ศ. 2554-2555 President, The Gasroenterological Association of Thailand

พ.ศ. 2554-2555 President, ASEAN Medical School Network

พ.ศ. 2560 ประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำโครงสร้างกระทรวงอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรม

พ.ศ. 2560 กรรมการคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

พ.ศ. 2560 กรรมการคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามนโยบาย Thailand 4.0

พ.ศ. 2560 อนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาร่าง พรบ.อุดมศึกษา

รางวัลและเกียรติคุณที่ได้รับ

พ.ศ. 2552 บุคคลคุณภาพแห่งปี พ.ศ. 2552 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2556 นักบริหารโรงพยาบาลดีเด่นแห่งชาติประจำปี พ.ศ. 2556 สมาคมนักบริหารโรงพยาบาลแห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2560 รางวัลมหิดลทยากร ประจำปี 2560 สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหิดลในพระบรมราชูปถัมภ์

พ.ศ. 2561 อายุรแพทย์ดีเด่นด้านศัลยกรรม โรงพยาบาลราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย

บทคัดย่อ

ปาฐกถา “เปรม บุรี” ครั้งที่ 16

เรื่อง “ทิศทางการอุดมศึกษาในประเทศไทยหลังจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม”

โดย ศาสตราจารย์ดลนิทเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม ดชินทร

ปัจจุบันการอุดมศึกษาของนานาอารยประเทศได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วจนทำให้ สถาบันอุดมศึกษา กลายเป็นสถาบันที่นำการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติของประเทศ โดยพัฒนาการดังกล่าว เป็นผลมาจากการกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระทั้งในทางวิชาการและการบริหารจัดการอันทำให้สถาบันอุดมศึกษา มีความคล่องตัว สามารถพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการแขนงต่าง ๆ ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด และประสบความสำเร็จในการบ่มเพาะผู้เรียนให้เป็น ผู้มีความรู้และทักษะขั้นสูง กอปรด้วยคุณธรรมและจริยธรรม มีความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม สร้างมูลค่าเพิ่ม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นซึ่งมีความแตกต่างหลากหลาย ได้อย่างเข้าใจและผาสุก อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งลดความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืน

การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างพื้นฐานของการพัฒนากำลังคนของประเทศ เป็นคนไทย 4.0 มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะสูง ทันสมัย ทันโลก ทันเทคโนโลยี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน นำพาประเทศให้เจริญเติบโตอย่าง มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน มีการจัดการด้านการอุดมศึกษาที่หลากหลายสำหรับคนทุก ช่วงวัย สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีองค์ความรู้ทางวิชาการ ในแขนงต่าง ๆ มีทักษะและสมรรถนะทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุค Disruption มีการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมให้แก่กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ตลอดจนสามารถ

ถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างความเป็นเลิศในทางวิชาการและมีทักษะขั้นสูงในการประกอบวิชาชีพ สามารถตอบสนองความต้องการของภาครัฐและภาคเอกชนได้อย่างแท้จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ปัญหาให้แก่สังคมส่วนรวมได้ โดยจะเป็นกระทรวงหลักในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศให้พ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง ตามยุทธศาสตร์ Thailand 4.0 ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาทั้ง เทคโนโลยี นวัตกรรม สังคม และคนไทยไปพร้อมกัน เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างสู่สังคมเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม และเตรียมพร้อมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 มีการบริหารจัดการในระดับต่างๆของกระทรวงอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีบูรณาการ การเรียนการสอน การวิจัย และการสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัยและภาคอุตสาหกรรม ในทิศทางที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนการอุดมศึกษา และความต้องการของประเทศชาติและประชาชนในด้านต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยกำหนดให้ต้องดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกรอบงบประมาณ ด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่กำหนดโดยสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช) ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ซึ่งจะครอบคลุมการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งภายในและนอกกระทรวงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การบริหารงานภายในกระทรวงจะต้องเน้นหลักการสนับสนุน และส่งเสริมให้การทำงานของหน่วยงานในกำกับภายในกระทรวงมีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ใช้ความสามารถของหน่วยงานตนเองพัฒนาศักยภาพการทำงานขององค์กรได้สูงสุดตามบริบทของหน่วยงาน อย่างมีความรับผิดชอบต่อ (Autonomy with Accountability) และมุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นดำเนินงานในเชิงนโยบาย สนับสนุนการทำงาน และการให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนาตาม

ยุทธศาสตร์ประเทศ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายและวางรากฐานเพื่อการพัฒนาประเทศในอนาคต มุ่งเน้นการดำเนินงานให้ครอบคลุมคนไทยทุกช่วงวัย ทั้งในวัยเรียนระดับอุดมศึกษาซึ่งต้องเชื่อมโยงและส่งมอบคุณค่าระหว่างกันกับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ครอบคลุมถึงคนวัยทำงาน และผู้สูงวัยให้มีความพร้อมและมีความสามารถทำงานในอนาคตที่อาจไม่ทราบลักษณะงานชัดเจน โดยต้องร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม สถานประกอบการ หรือชุมชนในการเป็นหุ้นส่วนทำงานให้นักศึกษาได้เรียนของจริง ในสถานที่จริงและทำงานได้จริง เป็นนักปฏิบัติมีอาชีพและคิดพัฒนาเป็น รวมทั้งต้องมีความร่วมมือกับหน่วยงานวิจัยเพื่อพัฒนากำลังคนด้านวิจัยและนวัตกรรมขั้นสูงให้กับประเทศ สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนานวัตกรรมขั้นสูงในศาสตร์และศิลป์แขนงต่าง ๆ ทั้งเพื่อความเจริญของทางวิชาการและเพื่อนำไปใช้ประโยชน์แก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้มีการต่อยอดในการนำผลการวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ เพื่อสามารถพึ่งพาตนเองและลดการนำเข้า ผลักดันให้ประเทศหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางและเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

หลักการสำคัญอีกประการหนึ่งในการทำงานของกระทรวงนี้ คือต้องคิดใหม่ ทำใหม่ ปรับกรอบแนวคิดและวางแนวทางกระบวนการทำงานของหน่วยงานใหม่ อย่างเป็นระบบ ไม่ซ้ำซ้อน แต่เชื่อมโยงบูรณาการกันให้เกิด Synergy ในการสร้างคุณค่าเพิ่มตามห่วงโซ่คุณค่าของการพัฒนากำลังคนและการสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรมร่วมกันหรือต่อเนื่องกันกระทั่งสามารถนำไปสู่การทำงานหรือการใช้งานจริง เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนต้องเชื่อมโยงกับภาคเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ มีการจัดตั้งหรือปรับหน่วยงานที่มีอยู่ให้เป็นหน่วยงานบริหารและสนับสนุนการทำงานที่มีความคล่องตัว และพัฒนากฎหมาย ข้อบังคับและระเบียบ เพื่อช่วยให้การทำงานภายในกระทรวง และการประสานงานกับหน่วยงานนอกกระทรวง ให้สามารถทำงานได้เต็มศักยภาพ มีความคล่องตัว เพื่อให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นกลไกหลักเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง

ปาฐกถา “เปรม บุรี” ครั้งที่ 15 เรื่อง

“ผู้สูงอายุกับสังคม 4.0”

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย

ท่านอาจารย์เปรม ที่เคารพอย่างสูง พี่หมอประเสริฐและพี่ๆ น้องๆ ชาวรามาศิริดีครับ ตอนที่หมอวชิรทราบตามผมให้ผมมาพูดเข้านี้ ผมค่อนข้างจะเกร็ง เพราะว่าไม่ทราบเหมือนกันว่าพูดไปแล้วจะถูกๆ ผิดๆ อย่างไรบ้าง หมอวชิรก็ใจดีมาก กรุณาส่งข้อมูลเกี่ยวกับอาจารย์เปรม เกี่ยวกับภาควิชาศัลยศาสตร์ ผมก็เลยตกลงกับอาจารย์วชิรว่าจะพยายามพูดถึงสิ่งที่ทีมงานในอดีตเพื่อโยงมากับความท้าทายของไทยแลนด์ 4.0 ก็น่า สังคม 4.0 ก็น่า ในวันนี้ผมคิดว่าเรื่องการเปลี่ยนแปลง change หรือ crisis หรือ transformation ที่เราพูดถึงกันนี้ ประเทศของเราเจอกันมาตลอด บรรพบุรุษของพวกเราได้แก้ปัญหา สู้ปัญหา แล้วสร้างความมั่นคง ทั้งระดับชาติ ระดับมหาวิทยาลัยคือมหิดล ระดับคณะคือคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี และระดับภาควิชาด้วย ถ้าจะใช้โอกาสนี้ 100 ปี เปรม บุรี มาเรียนรู้บทเรียนในอดีต เพื่อจะมาต่อสู้กับความท้าทายในวันนี้และวันข้างหน้า น่าจะคุ้มค่า คำว่า 4.0 หรือ four point system นี้เราเอามาใช้ใน 2 – 3 เรื่องด้วยกัน เรื่องแรกใช้เป็นหน่วยวัด ในการวัดและประเมินผลการศึกษา ใครได้ 4.0 ก็โอ้ให้เก่งมากเกียรตินิยมอันดับ 1 ถ้าใครไม่ถึง 2.0 ก็สอบตกอะไรอย่างนี้เป็นต้น แต่อีกอย่างหนึ่งนำมาช่วยกำหนดเป็น mind stone ของ development ด้านต่างๆ ยกตัวอย่างเช่นเรื่อง globalization หรือโลกาภิวัตน์ นักปราชญ์จะกำหนดว่ามีเหตุการณ์อะไรที่เป็นเครื่องชี้ว่าเป็น globalization 1.0 บ้าง 2.0 บ้าง 3.0 บ้าง และ 4.0 บ้าง อะไรอย่างนี้เป็นต้น วันนี้ก็มีคนพูดถึง 5.0 แล้วแต่ตอนนี้เอา 4.0 ก่อน เพราะว่าเป้าหมายของประเทศที่จะทำ Thailand 4.0 หรือสังคม 4.0 ส่วนเรื่องผู้สูงอายุ อาจารย์เปรม นับเป็นตัวอย่างของผู้สูงอายุที่ประเสริฐที่สุด เมื่อสักครู่อจารย์หมอประเสริฐเล่าให้ฟังแล้วว่า อาจารย์มองโลกในแง่บวกเสมอ อาจารย์มองคนในแง่ดีเสมอเพราะฉะนั้น

ปัญหาทุกอย่างแก้ได้หมด อันนี้นับเป็นบทเรียนอีกบทเรียนหนึ่งที่เราจะเรียนรู้ได้จากอาจารย์เปรม บุรี ถ้าใครอยากอยู่ถึง 100 ปี กรุณาศึกษาจากการมองโลกในแง่ดีและการมองคนในแง่ดีจากอาจารย์เปรม น่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เทียบกับคนซึ่งเจอใครก็เห็นแต่ข้อบกพร่อง คงอยู่ไม่ถึง 100 ปีแน่ เพราะว่าจริงๆ แล้วคนที่ทุกข์คือคนที่เป็นคนคิดว่าคนอื่นไม่สมบูรณ์ อันนี้เป็นบทเรียนที่ดีมาก เพราะฉะนั้นเรื่องสังคมคนสูงอายุกับสังคม 4.0 จึงเป็นเรื่องเดียวกัน ผมอยากจะกราบเรียนว่าเป็นเรื่องเดียวกัน ผมจะพูดสองเรื่อง พูดเรื่องอดีตเพื่อจะถอดบทเรียนและจะพูดถึงปัจจุบันและอนาคตเพื่อให้เป็นกำลังใจ เคยพูดเรื่องนี้ที่ศิริราชไปครั้งหนึ่งแล้วว่าถ้าเราถอยกลับไป ไม่ต้องไปไกล แคกรุงรัตนโกสินทร์ เราเจอ crisis มามากมายแค่ระยะเวลา 200 กว่าปีเท่านั้น มีเหตุการณ์ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่หรือเป็นวิกฤตใหญ่เราก็ยังสามารถเอาตัวรอดมาได้ตลอด ในช่วงอยุธยาจนกระทั่งต้นรัตนโกสินทร์นั้นฝรั่งยังไม่ได้เข้ามาเป็นเรื่องเป็นราว ประเทศที่อยู่ใน Southeast Asia ก็จะบรรดาพินกันตลอดมีศึกเสียเหนือได้ ประเทศที่เป็นมหาอำนาจจะมี 2 ประเทศด้วยกันคือพม่ากับสยาม บางครั้งเราก็ชนะบางครั้งเราก็แพ้ หลังจากที่เราเสียกรุงครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการแพ้ย่อยยับที่จะราบคาบ จนกระทั่งพระเจ้าตากต้องมาตั้งเมืองหลวงใหม่ที่กรุงธนบุรีแล้วพยายามรวบรวมก๊กต่างๆ ให้เป็นเอกภาพ ผมคิดว่าตรงนั้นเป็น crisis ของประเทศที่แรงที่สุด ท่านสามารถกู้เอกราชได้ภายใน 7 เดือน และสามารถรวบรวมก๊กต่างๆ ให้เป็นเอกภาพได้ภายใน 15 ปี ผมว่าอันนี้เป็นการเอาชนะความท้าทายที่ใหญ่หลวงที่สุด ผมยังนึกไม่ออกเหมือนกันว่าถ้าหากท่านไม่รวมชาติในสมัยนั้นแล้วและเรายังตกเป็นชนกลุ่มน้อย ชนกลุ่มใหญ่เหมือนประเทศพม่าในทุกวันนี้ เราคงเหนื่อยกว่านี้เยอะ เพราะฉะนั้นพระคุณที่ท่านได้รวบรวมประเทศ unified ประเทศ ให้เป็นประเทศเอกภาพนี้จึงเป็นเรื่องใหญ่มาก ซึ่งอันนี้ก็เรียนไม่ว่าจะเป็นระดับภาควิชา ระดับคณะ ระดับมหาวิทยาลัยความสำคัญที่สุด ต้องรวมเป็นหนึ่งให้ได้ แล้วเดียวเราจะมาดูว่าที่ภาควิชาศัลยศาสตร์มันคงอยู่ได้เพราะว่าบรรพบุรุษรุ่นแรกๆ เขาร่วมมือร่วมใจกันอย่างยิ่ง ผมคิดว่าตรงนี้เป็นบทเรียนที่สำคัญที่สุด พอมาถึงรัชกาลที่ 1 ท่านเจอสงคราม 9 ท้าว ท่านไม่มีที่ไป ท่านรู้ว่าพม่าจะมาอีกแน่นอน ถ้ายังอยู่ที่ธนบุรีจะไม่มีอะไรมาขวางเลยจะเป็นอันตราย ท่านจึงย้ายเมืองมาอยู่ฝั่งกรุงเทพในวันนี้ ซึ่งแต่เดิมเป็นที่อยู่ของคนจีน ท่านให้คนจีนช่วย

ออกไปทางตะวันออก เป็นที่สำเพ็ง ที่เยาวราช แล้วท่านตั้งเมืองหลวงของท่าน ตั้งพระราชวังต่างๆ พม่ามาจริงๆ มาแบบที่เรียกว่าจะขยี้สยาม ไม่ได้ส่งมาแค่ 2 - 3 ทับ แต่ยกมา 9 ทับ ไม่เคยเลยที่จะส่งมามากขนาดนี้ ตั้งแต่เหนือสุดมาจนถึงกลางทางสยามใช้ยุทธศาสตร์ ต้องไม่ให้พม่าล้อมเมืองเพราะว่ามันไม่มีกำแพงเมือง ถ้ามาถึงตายแน่นอน เพราะฉะนั้นจึงใช้ยุทธศาสตร์ไปยันไว้ทั้ง 9 ทับ และก็โชคดีราชนະทุกทัพ และเป็นหลังจากครั้งนี้เราไม่มี major war กับพม่าอีก รัชการที่ 1 จึงมีโอกาสนั้นประเทศและบูรณะบ้านเมือง ด้านกฎหมาย ด้านการศาสนา ตอนนั้นมีอัลซซีเยะมากท่านจึงต้องฟื้นฟูใหม่หมด ปรับระบบใหม่ เรื่องการศึกษา เรื่องอะไรต่างๆ พอถึงรัชกาลที่ 2 รัชกาลที่ 3 จึงได้มีโอกาสฟื้นฟูบ้านฟื้นฟูเมือง ตอนนั้นฝรั่งยังไม่มา imperial restrict trade ยังไม่มา พอถึงรัชกาลที่ 2 ท่านก็เน้นไปทางวิจิตรศิลป์ วรรณกรรม นอกเหนือจากการบริหารบ้านเมือง รัชกาลที่ 3 ท่านก็เน้นไปในทางพาณิชย์ การค้าขาย จนกระทั่งมั่นคง จนกระทั่งปลายรัชกาลที่ 3 ฝรั่งก็เข้ามาฝรั่งในที่นี้หมายถึงกงสุลประเทศต่างๆ หมายถึงมิชชันนารีทั้งคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ หมายถึงฝรั่งที่มาค้าขายโดยส่วนตัว ตั้งบริษัทเอง กลุ่มฝรั่งต่างประเทศก็เข้ามาทางมิชชันนารีนอกจากจะมาเผยแผ่ศาสนาคริสต์แล้วเขาก็มาทำประโยชน์ให้กับบ้านเมือง มาตั้งโรงเรียน มาตั้งโรงพยาบาล จึงได้รับความไว้วางใจจากในวัง จากชนชั้นสูง จนกระทั่งถึงรัชกาลที่ 5 ในตอนนั้นความท้าทายที่ฝรั่งเศสและอังกฤษจะเอาสยามเป็นเมืองขึ้นทำให้ท่านต้องเปลี่ยนประเทศไทยอย่างที่เรียกว่ากลับหลังหัน ประการแรกท่านยกเลิกทาสและไพร่ซึ่งครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมดเป็นทาส ท่านยกเลิกแบบสันตวิธี การบริหารที่เคยเป็นระบบจตุสดมภ์ ท่านก็ยกเลิกและตั้งกระทรวงขึ้นมา 12 กระทรวง ท่านได้ตั้งโรงเรียนเพื่อให้คนไทยอ่านออกเขียนได้ ให้กรมพระยาดำรงไปเขียนแบบเรียนเร็ว เพราะว่าแบบเรียนช้ามันไม่ได้ ไม่ทันกิน สมัยนี้มีแต่แบบเรียนช้า สมัยนั้นต้องแบบเรียนเร็ว โรงเรียนที่ท่านสร้าง เดิมเรียกว่าโรงเรียนกุลเพราะยังไม่มีคำว่าโรงเรียน โรงเรียนเรียกทับศัพท์ ตอนหลังจึงเปลี่ยนเป็นโรงเรียน ท่านตั้งโรงเรียน 2 ระดับด้วยกัน คือโรงเรียนระดับสามัญคือประถม มัธยม และโรงเรียนชั้นสูง รวมทั้งโรงเรียนราชแพทยวิทยาลัยด้วยก็เป็นโรงเรียนชั้นสูง เพื่อจะสร้างทหาร เพื่อจะสร้างเกษตร ป่าไม้ อะไรต่ออะไรมากมายไปหมด ข้าราชการพลเรือนเพื่อที่จะเข้ามารับราชการใน 12 กระทรวงที่ท่านตั้งขึ้น การที่รักษาเอกราชให้พ้นภัย

จากจักรวรรดินิยมเป็นเรื่องใหญ่มาก พอมาถึงรัชกาลที่ 6 ตอนนั้นเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 แต่ว่าเราโชคดีที่ไปเข้าข้างฝ่ายที่ชนะเราก็เลยได้แก้ไขสนธิสัญญา เรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตแล้วประเทศเราก็เข้าสู่ความเป็นสมาชิกของประชาคมโลก บทบาทเสมอภาคได้ พอถึงรัชกาลที่ 7 ก็มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองอย่างที่เราคุ้นตามประวัติศาสตร์ ท่านจึงเป็นพระมหากษัตริย์องค์แรกที่สละราชบัลลังก์ไปอยู่อังกฤษ พอถึงช่วงรัชกาลที่ 8 ในช่วงแรกท่านยังไม่ได้ครองราชย์เพราะท่านยังทรงพระเยาว์ จึงมีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งในช่วงนี้แหละครับที่ประวัติของอาจารย์เปรม ได้เข้ามาช่วงนี้ ซึ่งในที่จริงประวัติอาจารย์เปรม เข้ามาตั้งแต่รัชกาลที่ 7 แล้ว อาจารย์เปรม เกิด พ.ศ. 2461 ปีนี้ พ.ศ. 2561 ครบ 100 ปีพอดี พ.ศ.2461 อยู่ในช่วงรัชกาลที่ 6 อาจารย์เกิดในช่วงรัชกาลที่ 6 และอาจารย์จบจากโรงเรียนปรีณลอยด์ ในช่วงรัชกาลที่ 7 และกลับมาปฏิบัติงานต่อในรัชกาลที่ 9 ตอนสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่อาจารย์เปรม ไปเป็นเสรีไทย และกลับมาในช่วงรัชกาลที่ 9 มาเปิดคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีกับผู้ใหญ่ อีกหลายคนซึ่งเดี๋ยวผมจะพูดอีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นถ้าเราดู 7 เหตุการณ์ ที่เป็นเหตุการณ์หลักๆ ของประเทศ คนที่เราเรียกว่าสูงอายุนี้ได้ช่วยแก้ไขปัญหาของประเทศมาโดยตลอดจนกระทั่งเรามั่นคงอยู่อย่างนี้

ฉากที่ 2 ก็ขออนุญาตมาที่ประวัติของมหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อสักครู่ผมทราบเรียนแล้วว่ารัชกาลที่ 5 พอท่านตั้งกระทรวงขึ้นมาไม่มีจุฬာ ไม่มีธรรมศาสตร์ ไม่มีมหิดลในสมัยนั้น ไม่มีอะไรทั้งนั้น โรงเรียนธรรมดายังไม่มีเลย แล้วจะเอาใครมาทำงานใน 12 กระทรวง ใครจะมาเป็นอธิบดี ใครจะมาเป็นปลัด ใครจะเป็นคนทำงาน ท่านก็ต้องทำอย่างที่ผมทราบคือไปเอาฝรั่งมาก่อน ขอกรมพระยาดำรงฯ ไปยุโรป ไปอเมริกา ไป scouting ใครเก่งทางไหนก็ให้กลับมา มาจัดระบบของกระทรวงต่างๆ ไปเจอฝรั่งเบลเยียมเก่งทางด้านกฎหมายก็เชิญมา มาตั้งกระทรวงยุติธรรมและสุดท้ายก็ตั้งโรงเรียนกฎหมายขึ้นมาเพื่อที่จะผลิตคนของเราเองไม่ต้องอาศัยฝรั่งตลอดเวลา เพราะฉะนั้นรัชกาลที่ 5 ยุทธศาสตร์แรกไปเอาฝรั่งมา มาเริ่มต้นระบบ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเด็กไทยไปเรียนที่ฝรั่งและกลับมารับช่วงต่อจากฝรั่ง มีพระราชหัตถ์เลขาของรัชกาลที่ 5 ได้ทรงเขียนไว้ ตอนที่เด็กไทยรับทุนเล่าเรียน

หลวงไปเรียนเมืองนอก ท่านเขียนไว้อย่างนี้ครับ “เราจึงได้ตักเตือนนักเรียนเหล่านั้นว่าให้มาเรียนมิใช่ให้มาเรียนเพื่อที่จะเป็นฝรั่งแต่ให้มาเรียนเพื่อที่จะเป็นคนไทยที่มีความรู้เสมอด้วยฝรั่ง” อาจารย์รจิต อาจารย์เปรม หลายท่านด้วยกันก็ไปเรียนที่อังกฤษ แต่ไม่ได้เรียนเพื่อที่จะเป็นฝรั่ง เรียนเพื่อที่จะเป็นคนไทยที่มีความรู้เสมอด้วยฝรั่งและเอาความรู้นั้นกลับมา มาช่วยกันสร้างบ้านสร้างเมืองขึ้นมา อันนี้คือพระราชประสงค์ของรัชกาลที่ 5 เรื่องนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงนี้ ผมเองก็เสียดายที่ประโยชน์มันน่าจะติดอยู่หน้าสำนักงาน กพ. เพราะบางคนไปเรียนที่ญี่ปุ่น 3 ปีพอกลับมา ก็เปลี่ยนประเทศไทยไปเป็นประเทศญี่ปุ่น ทั้งๆ ที่รากเหง้าอันนี้ก็ไม่เข้าใจ ซึ่งตรงนี้เป็นจุดอ่อนของเรา เป็นจุดอ่อนมากๆ รัชกาลที่ 5 ท่านทรงตั้งโรงเรียนเฉพาะทางด้วย รวมทั้งด้านการแพทย์ด้วย โรงเรียนราชแพทยวิทยาการเปลี่ยนเป็นโรงเรียนแพทยราชวิทยาลัย รัชกาลที่ 6 ท่านเปลี่ยนโรงเรียนราชการพลเรือนเป็นจุฬาลงกรณ์ถวายเกียรติให้กับพระบิดาของท่าน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือน ส่วนโรงเรียนราชแพทยวิทยาลัยนี้ในช่วงรัชสมัยรัชกาลที่ 8 พ.ศ.2486 ก็ตั้งเป็นมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์พอถึง พ.ศ.2512 จึงเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยมหิดล โดยพระราชดำริด้วย โดยพระเมตตาด้วยของรัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยมหิดลกว่าจะมาถึงวันนี้ได้ ผมคิดว่าเราจะต้องยอมรับว่าเราได้รับความพระเมตตาของล้นเกล้าทุกพระองค์รวมทั้งสมาชิกในพระราชวงศ์อีกมากมายและที่สำคัญที่สุดคือพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 พระราชทานพระเมตตาไว้ตลอด 70 ปี ให้กับมหาวิทยาลัยมหิดล อันที่จริงถ้าเราไปอ่านพระบรมราโชวาท หลายต่อหลายครั้งพระองค์ได้ทรงฝากความหวังไว้กับขามหาวิทยาลัยมหิดลไว้หลายๆ ครั้งหลายๆ เรื่องด้วยกัน โดยเฉพาะเวลาเสด็จมาพระราชทานปริญญาบัตรให้กับมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ถ้ามีเวลาน่าจะไปศึกษาให้เป็นระบบ ดึงออกมาเพื่อจะได้มาเตือนใจคนรุ่นหลังว่าสิ่งเหล่านั้นมีค่าเหลือเกิน

เรื่องที่ 2 ถ้าเราดูประวัติของมหาวิทยาลัยมหิดลจะเห็นว่าเราได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์ชาวต่างชาติในยุคบุกเบิก โดยเฉพาะในช่วงรัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 7 ตอนนั้นเราก็ต้องอาศัยฝรั่งมาค่อนข้างมากๆ คนบดีคนแรกก็เป็นฝรั่งอย่างที่เราู้กัน ผมคิดว่าความร่วมมือและความสนับสนุนในลักษณะนี้ ซึ่งอันที่จริง

แล้วขณะนี้มหาวิทยาลัยมหิดลก็ทำกับประเทศอื่น ประเทศเพื่อนบ้านไปช่วยประเทศนั้นประเทศนี้ ผมคิดว่าในภาพกว้างแล้วมันเป็นการมองถึงลักษณะ globalism ไม่ใช่ nationalism ของนายหม่อมปี่ เรื่องของ globalism เป็นเรื่องที่มีมองว่าโลกนี้เป็นผองเพื่อนเดียวกัน มนุษยชาติเป็นผองเพื่อนเดียวกัน ผมคิดว่าสิ่งที่มหาวิทยาลัยมหิดลได้มาจากอาจารย์ฝรั่งต่างๆ ยุคแรกก็ตีจนกระทั่งปัจจุบันก็ดี ผมคิดว่าน่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีอันหนึ่งที่ทำให้เรามองทั้งโลกเป็น global perspective ไม่ใช่ nationalistic perspective แล้วก็เกิดปัญหากันระหว่างประเทศ

เรื่องที่ 3 กว่าที่จะมีวันนี้ได้นั้นต้องยอมรับว่าเป็นทั้งธรรมชาติด้วยเป็นปัญญาของบูรพาจารย์พี่น้องชาวมหิดลทุกรุ่นทุกสาขาวิชา เราสร้างพระปรมาภิไธยเราต้องเริ่มต้นที่ฐานและพระปรมาภิไธยก็มีหลายชั้น มหิดลก็เป็นพระปรมาภิไธยองค์หนึ่ง กว่าที่จะเกิดมาเป็นพระปรมาภิไธยที่ภูมิฐานในวันนี้ได้ ต้องเกิดจากรุ่นก่อนๆ ช่วยกันสร้างมาชั้นแล้วชั้นเล่าเป็นฐานรับกันมา เพราะฉะนั้นผมคิดว่าถ้ามีโอกาสอย่างในวันนี้แล้วเรามาทบทวนอดีตของมหาวิทยาลัย สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือต้องมองถึงอดีตและเรียนรู้จากอดีตด้วย

ฉากที่ 3 เป็นเรื่องของการกำเนิดของคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี บุคคลเหล่านี้ผมได้คัดลอกมาจากเอกสารที่ได้มาจากท่านหัวหน้าภาค เฉลิมพรหมมาศ อาจารย์สแตงค์ มงคลสุข มูลนิธิ Rockefeller ซึ่งเมื่อสักครู่ผมได้พูดไปแล้ว อาจารย์ชัชวาล ซึ่งเป็นอธิการบดีในยุคนั้น และผู้แทนจากมูลนิธิ Rockefeller ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2507 – พ.ศ.2508 ได้มาช่วยกัน มาจนถึงยุคอาจารย์หม่ออริ ซึ่งเป็นคณบดีคนแรก ยุคก่อตั้งภาควิชาอาจารย์เปรม อาจารย์จินดา ในช่วง พ.ศ.2508 ผมชอบใจที่เอกสารของภาควิชาศัลยฯ ของรามาธิบดี ได้พยายามสรุปวิวัฒนาการของภาควิชาทุก 10 ปี แล้วก็ categorize ไว้ อย่างยุคแรกเป็นยุคของการก่อตั้ง ยุคที่ 2 เป็นยุคบุกเบิกและเริ่มพัฒนา ยุคที่ 3 เป็นยุคที่พัฒนาผู้เชี่ยวชาญ ยุคที่ 4 เป็นยุคไฮเทค นำเอาไฮเทคต่างๆ เข้ามา ยุคที่ 5 ยุคเลือดใหม่ ยุคที่ 6 ยุคปัจจุบัน Organ-Oriented Surgery เป็น Minimally-Invasive Surgery วิวัฒนาการเหล่านี้ มันเป็นไปตามวงจรของการพัฒนา ของศาสตร์และศิลป์ของศัลยศาสตร์ทั่วโลก และผมเชื่อว่าจะมีอะไรตามมามากมายโดยเฉพาะในยุคนี้อย่างนี้ ซึ่งเดี๋ยวผมจะกราบเรียนต่อไป

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมี Digital technology เข้ามาช่วยเสริม การทำงานของหมอทุกสาขารวมทั้งศาสตร์จะเปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือไปเยอะมาก แต่สิ่งที่ไม่เปลี่ยนเลยก็คือด้านศิลป์ ด้านศาสตร์เปลี่ยน เทคโนโลยีเปลี่ยน แต่ศิลป์ความเป็นหมอนี้ไม่เปลี่ยนเลย คุณธรรมไม่เปลี่ยน ธรรมะไม่เปลี่ยน อันนี้เราต้องมาศึกษาดูวิธีคิด วิธีการของบูรพาจารย์ อาจารย์เก่าๆ ของเรานี้ เขาคิดอย่างไร เขาทำอย่างไร เมื่อเขาเจอปัญหา เมื่อเขาอยากพัฒนา ยุคก่อตั้งภาควิชาภายใต้การนำของอาจารย์เปรม ซึ่งท่านกำหนดพันธกิจที่มีความสัมพันธ์กันไว้ 3 ประการ คือการบริการผู้ป่วย การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมวิชาการและส่งเสริมการวิจัย ผมขอคำนี้ครับ คำว่า “สัมพันธ์กัน” มันเป็น complementary กัน มันจะต้องเป็น integrative มันเป็น inclusive กัน ทั้งการบริการ การเรียนการสอน วิชาการและการวิจัย แน่ละอาจจะมีคนบอกว่าต้องมีวิชาการและวิจัยนำมาก่อน แล้วก็เอาวิชาการและการวิจัยไปทำเป็นหลักสูตรเพื่อจะได้กำหนดการเรียนการสอนและจึงนำเอาความรู้ใหม่ๆ ที่ได้นี้ไปบริการผู้ป่วยให้ผู้ป่วยได้รับประโยชน์สูงสุด ก็ไม่เป็นไร แต่ว่าสิ่งที่สำคัญคือการมองให้เห็นภาพของ integrative ของภารกิจทั้ง 3 ของภาควิชา ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาอย่างไรสุดท้ายแล้วภารกิจของภาควิชามีอยู่ 3 กลุ่มก้อนใหญ่ๆ 3 อัน ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กัน คำว่าอาจารย์อาวุโส มองๆ ไปก็เป็นไปได้ 2 ลักษณะ คือลักษณะที่เราให้ความเคารพนับถือ กับลักษณะที่เห็นว่าท่านผ่านๆ ไปแล้ว ที่จริงแล้วอยากให้เป็นเรื่องของการเรียนรู้ที่ได้จากท่านมากกว่า อันนี้คือบุคคลซึ่งอยู่ในปมของภาควิชา มี record ของ department record ไว้ว่าท่านทั้งหลายได้มาเริ่มต้นก่อตั้งฐานของพระปรางค์องค์นี้ไว้อย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอาจารย์เปรม ซึ่งมีประวัติของท่านเรียบร้อยแล้ว ผมจะขออนุญาตผ่านไปแล้วมีสิ่งหนึ่งที่ผมอยากจะเรียนให้ทราบคือเรื่องแรกที่โรงเรียนปรีณรอยลวิทยาลัย อาจจะมีประโยชน์บ้างก็ได้คือเมื่อปลายรัชกาลที่ 5 ร้อยกว่าปีก่อน รัชกาลที่ 6 ยังเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชได้เสด็จไปที่โรงเรียนนี้เพื่อไปวาง foundation stone อาจารย์ใหญ่ชื่อ ดร.วิลเลียม แฮร์ริส ได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชดังนี้ (เป็นภาษาอังกฤษ) ความหมายที่เป็นไทยคือ “โรงเรียนนี้ไม่ต้องการท่มเท ยัดเหยียดความรู้ให้กับนักเรียนแต่โรงเรียนนี้ต้องการจะสร้างอุปนิสัยชุดหนึ่งให้กับผู้ที่มาเรียนที่โรงเรียนนี้” และอันนั้นเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา the ultimate aim

of the education is to build a certain of habits for the students. เป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนนี้ไม่ต้องการยึดเหนี่ยวความรู้ เพราะรู้ว่าคุณนั้น ถึงจะให้ไปในวันนี้ก็ยังไม่วันก็จะมีความรู้ใหม่ แล้วความรู้พวกนี้อาจจะเป็นความรู้ที่ไม่มีใครยอมรับอีกแล้วก็ได้ แต่เขาจะต้องรู้จักขนขวายหาความรู้ใหม่อีกต่อไปเรื่อยๆ เรื่องที่ 2 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ รัชกาลที่ 6 ได้รับจาก ดร.วิลเลียม แฮร์ริส อุปนิสัชชุดที่เราอยากจะได้ให้กับนักเรียนโรงเรียนปรินส์รอยลัวิทยาลัยซึ่งเป็นเด็กไทยเรียนโรงเรียนฝรั่ง ข้อ 1 อยากให้เขาเป็น loyal subjects หมายถึงเติบโตมาเป็นคนไทยที่มีความจงรักภักดีต่อบ้านเมือง ข้อ 2 ต้องเป็น skill worker ต้องทำงานเป็น ข้อ 3 ต้องเป็นคนดี และข้อ 4 ต้องเป็นพลเมืองดี ทั้ง 4 ข้อนี้ประหลาดมากเมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2560 หลังจากรัชกาลที่ 10 ทรงรับที่จะครองราชย์มาไม่ถึง 2 เดือน พระองค์ท่านมีรับสั่งให้คณะองคมนตรีเข้าเฝ้า และมีรับสั่งไว้อย่างนี้ว่าพระองค์ท่านเองก็มีพระราชประสงค์ที่จะเห็นระบบการศึกษาไทย สร้างลักษณะพื้นฐาน พระองค์ท่านใช้คำว่าอุปนิสัยพื้นฐาน มี 4 ข้อเหมือนกันและผมก็ไม่ทราบว่ามันตรงกับที่ดร.วิลเลียม แฮร์ริส ได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ในสมัยนั้น รัชกาลที่ 10 พระองค์ท่านรับสั่งไว้ว่า ข้อแรก อยากเห็นเด็กและเยาวชนไทยรู้จักบ้านเมืองของตนเอง ข้อ 2 อยากเห็นเด็กและเยาวชนไทยรู้ผิด รู้จักผิดชอบชั่วดีและอะไรที่ต้องยึดมั่นอะไรชั่วต้องปฏิเสธ ข้อ 3 อยากให้เด็กตั้งแต่เรียนหนังสือหัดทำงานเป็นและข้อ 4 เป็นพลเมืองดี ก็ตรงกันทั้ง 4 ข้อ ตรงกับที่โรงเรียนนี้ได้ให้ไว้เมื่อร้อยกว่าปีก่อนแล้วซึ่งเขายังยึดถือกันอยู่ในแนวคิดอันนี้ที่ว่า “ultimate aim of the education is not true impart knowledge, but to build a certain set of a habits.” ผมอ่านประวัติของอาจารย์เปรม ถึงตอนนี้แล้วผมคิดว่ามีอยู่เรื่องหนึ่งที่เป็นบทเรียนที่มีค่าสูงมากคือ determination ความมุ่งมั่น แม้จะเกิดอุปสรรคจากสงคราม แม้จะเกิดอุปสรรคจากอะไรต่ออะไร เรื่องความมุ่งมั่น เรื่องการศึกษาที่จะเรียนแพทย์ให้จบ อุปสรรคนานัปการแต่ท่านก็จบและกลับมาทำงาน บทเรียนที่ 2 คืออุปสรรคจะเป็นอย่างไรก็ตามแต่ต้องเอาประโยชน์ของประเทศชาติบ้านเมืองเป็นหลัก ไม่ใช่เอาตัวรอด เอาประโยชน์ของบ้านเมือง ทั้งๆ ที่แท้ท่านอยู่ในสภาวะสงคราม อยู่คนละฝั่งแต่ท่านก็สมัครเข้าเป็นเสรีไทย เอาประโยชน์ของบ้านเมืองเป็นหลักก่อน ในขณะที่อยู่ในภาวะที่ทุกข์ยาก

อย่างนั้นแทนที่จะเอาตัวรอด ต้องเอาบ้านเมืองก่อน ซึ่งทั้ง 2 หลักคิดอันนี้ผมว่ามีประโยชน์ต่อคนรุ่นใหม่ไม่ว่าจะเป็น digital society หรืออะไรก็ตาม 4.0 5.0 ก็ตามเถอะ เสร็จแล้วท่านก็กลับมา มาก่อตั้ง ที่ผมติดใจอีกเรื่องหนึ่งก็คือศูนย์เวชศาสตร์ชุมชน จริงอยู่อาจารย์เรียนที่เชียงใหม่ และอาจารย์ก็ไปเรียนที่อังกฤษและต้องต่อสู้กับอะไรตั้งมากมายเสร็จแล้วก็มาช่วยตั้งโรงเรียนแพทย์ในกรุงเทพฯ แต่อาจารย์มีใจอันหนึ่งที่เผื่อลงไปถึงชนบทและไปเริ่มต้นที่ชนบทจนกระทั่ง ถ้ามองย้อนนะครับในช่วงหลายสิบปีมานี้ ศิษย์เก่ารามารุ่นแรกๆ ที่เป็นลูกศิษย์ของอาจารย์แล้วก็มีความเห็นเหมือนอาจารย์แล้วไปสร้างความเจริญให้กับโรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลจังหวัดรวมทั้งสาธารณสุขจังหวัดในจังหวัดต่างๆ ในชนบทผมว่าเราภูมิใจได้มากมาย หมอสุวิทย์ หมอสงวน หมอสมศักดิ์ ยังมีอีกเยอะรวมทั้งรุ่นหลังๆ ด้วย ผมคิดว่าคนเหล่านั้นเกิดขึ้นมาเพราะว่าอาจารย์เปรม เปิดเวทีให้ สมัยนี้เรียกว่าสร้าง platform ให้ สร้าง platform ให้เขาได้หล่อหลอมความคิดตั้งแต่เป็นนักเรียนแพทย์ รวมทั้งอาจารย์อารี และหลายๆ ท่านนะครับ ขออนุญาตเอ่ยชื่อถึงนะครับ ช่วยกันทำให้ตรงนี้เป็นอย่างที่สำคัญของรามาริบัติในยุคแรกๆ ว่านักเรียนแพทย์รามาริบัติจะต้องได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด การแพทย์ที่ดีที่สุดในโลกแต่ในขณะเดียวกันนักเรียนแพทย์รามาริบัติ ต้องใช้ความรู้ที่ดีที่สุดในโลกส่วนหนึ่งลงไปเพื่อแผ้วขานบ้านที่เขาอยากจนด้วยไปสร้างเวชศาสตร์ชุมชนยังไปเพื่อให้ความเก่งของเรารามาริบัติสามารถที่จะแผ้วแผ้วไปยังประชาชนในระดับชุมชน ชนบทด้วย ผมคิดว่าตรงนี้ก็เป็นคุณูปการต่อบ้านเมือง ฉากที่ 2 ที่อยากจะกราบเรียนคือวันนี้และพรุ่งนี้เรากำลังจะเจอสิ่งที่ท้าทายมากกว่าในยุคที่ผ่านมาด้วยซ้ำไป อันนี้เป็น prediction ว่าในร้อยปีของคริสต์วรรษที่ 21 นี้ เราจะพบว่าธรรมชาติของศตวรรษนี้ไม่เหมือนศตวรรษที่แล้ว ยุคของชาวสุดโต่ง ยุคของความวิกฤติและยุคของความเหลื่อมล้ำ ในเรื่องของความเหลื่อมล้ำ in equality ถ้าใครอ่าน Scientific American ฉบับสุดท้ายจะมีคนเขียน article ไว้ 3 เรื่องด้วยกันพูดถึง effect ของ in equality คือความไม่เท่าเทียม effect ทางด้านเศรษฐกิจ อันนี้พวกเราเห็นอยู่แล้วโคตรรวย โคตรจน ไปจนถึงคุณภาพชีวิตในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นคนแก่ เด็ก กระทั่งหมด เรื่องที่ 2 พูดถึงความเหลื่อมล้ำมันไป effect พัฒนาการของสมองและสุขภาพ Hippocampus เขาได้เปรียบเทียบครอบครัวที่ดี ครอบครัวที่ไม่ดี มี frontal lobe ที่ไม่เหมือนกันซึ่งเป็นเรื่องที่แปลก

เรื่องที่ 3 สิ่งแวดล้อม เขาไปดูแล้วทั่วโลก คนจนหรือโคตรจนจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มี pollution มากมายกายกอง ที่จริงในบ้านเราก็เห็นอยู่แล้วไม่ต้องไปทาวิจัยด้วยเข้าไป แต่ผมคิดว่าจิตใจที่เราสามารถที่จะ address เรื่องความเหลื่อมล้ำนี้ได้ เมื่อสักครู่นี้ผมได้พูดถึงเรื่องเวชศาสตร์ชุมชน เวชศาสตร์ชุมชนที่รามาริบัติริเริ่มก็เป็นการ address ความเหลื่อมล้ำแม้ว่าตอนแรกเราจะมองเฉพาะความเหลื่อมล้ำในเรื่องของสุขภาพก็ดี แต่ขอกราบเรียนว่าเรื่องความเหลื่อมล้ำนั้นถ้าทิ้งไว้นานมันจะยิ่งหนักธรรมชาติใหม่ของศตวรรษนี้คือเป็นสังคมที่เคลื่อนไหวเร็ว เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บริบทข้ามพรมแดน เราจะต้องมาเถียงกันเรื่องปัจเจก เรื่องรักชาติ เรื่องคลั่งชาติ เรื่อง individualism, nationalism, globalism จะต้องมาเถียงกันเรื่องพวกนี้ สังคมเสมือนจริงกับสังคมจริงเราจะเอามาใช้ประโยชน์อย่างไรเพราะเทคโนโลยีเรื่องสังคมเสมือนจริงมันเข้ามาหมดแล้ว เรื่อง virtual reality เรื่อง augmented reality เราอยากสอนคนแก่ ผู้สูงอายุอยู่บ้านแล้วไม่ให้หกล้ม เราสามารถทำโปรแกรมด้วย AR แล้วใส่เข้าไปในเครื่อง VR แล้วให้คนแก่สวม เมื่อเวลาผ่านไปสัก 10-20 นาที พร้อมกับมีการ Interactive ด้วย พอจบคนแก่จะได้ความรู้และการมองเห็นจะเห็นเป็น 3 มิติด้วยและมีการ interactive ด้วยว่าจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะไม่ให้หกล้มในบ้านอย่างนี้เป็นต้น เรื่องเหล่านี้ไม่ใช่ว่าเป็นเรื่องของเกมส์สำหรับเด็กแต่เป็นเรื่องที่เราเอามาใช้ในทุวงการแล้วตอนนี้ วงการแพทย์ก็ดี ในเรื่องบทเรียนของประถม มัธยม ก็นี่ในแต่ละวิชาเราใช้ AR, VR ช่วยหมด จะผ่าตัดอย่างไร AR, VR ช่วยได้หมด เรื่องความสุดโต่ง อย่างที่เรา รู้กัน สุดโต่งด้านปรากฏธรรมชาติ หน้าหนาว หนาวลบ 50 องศา หน้าร้อนบวก 50 องศา ต่างกัน 100 องศาเซลเซียส ซึ่งมันประหลาดมากไม่เคยมี record มาก่อน เรื่องฝนตก 11 เดือนต่อ 12 เดือน ฝนไม่โซดกแค่ 3 เดือนแบบเข้าพรรษาอีกแล้วแต่มันเป็น 11 เดือน เวลาจะตากข้าวจะอย่างไร ฝนมันตกอย่างนี้ก็เป็นปัญหามันต้องปรับตัว ปรากฏการณ์ด้านการเมืองกับสังคม ประเทศไทยเคยเผชิญมาแล้วในช่วงสิบกว่าปี เรื่องสุดโต่งทางด้านเศรษฐกิจ สุดโต่งทางการรักษาพยาบาล วิกฤตคนล้นโลกอันนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่แก้กันยากมากเพราะว่าถ้าจะพูดถึงจำนวนคนที่พอดี มันน่าจะมีแค่ 4 พันล้าน จำนวน 4 พันล้านนี้จะพอกินพอใช้ในทุกคน แต่ว่าตอนนี้มันเป็น 7 พันกว่าล้านไปแล้ว อีกไม่กี่ปีจะ 1 หมื่นล้านในกลางศตวรรษนี้ มันเป็นเรื่องใหญ่จะ address กันลำบาก แล้วยังมีเรื่อง migration

ทะเลาะกันเรื่อง migration อย่างที่นายทรัมป์กำลังสร้างกำแพงที่ประเทศเม็กซิโก ที่ยุโรปก็เกิดในเรื่อง migration ไปพักหนึ่งเมื่อ 3-4 ปีที่ผ่านมา ก็จัดว่าเป็นเรื่องใหญ่มาก ภาวะโลกร้อนอันนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่นักวิทยาศาสตร์ได้เตือนแล้วเตือนอีก นักการเมืองก็บอกไม่มี ที่บอกว่าไม่มีเพราะไม่อยากจะลงทุน เรื่องวิกฤตพลังงาน วิกฤตขาดแคลนน้ำจืด fresh water เรื่องน้ำจืดพวกเราโชคดีอยู่เมืองไทยเราได้ฝน วันนี้เราคู่กับคำว่า “disruptive” “disruption” “disruption technology” “disruptive rconomy” และที่สำคัญ “disruptive society” ใครที่ทำเรื่องเวชศาสตร์ครอบครัว “disruptive family” ก็เป็นเรื่องใหญ่ ทางภาคอีสาน ชุมชนแออัดทั้งหลายแล้วแต่ยังมีเรื่องที่ต้องศึกษาและ address กันอีกมาก อันนี้เป็น disruptive forces สามัญ globalization, digitalization, dis-intermediation, terrorism และ financial wars เรื่อง globalization ปรากฏการณ์ low-cost airline เรื่อง rapid train เรื่อง belt-road initiative เรื่องอื่นๆ มันทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของคนไปทั่วโลกอย่างไม่เคยมีมาก่อน สนามบินสร้างขึ้นมายังไม่นานเท่าไรก็แน่น เรื่องถนนหนทางรถก็แน่นไปหมด เรื่องของสินค้าก็สามารถสั่งทาง online to online ได้เลยหรือจะ offline to online ก็ได้ สินค้าที่เราซื้อขายกันแบบเดิม offline to offline จะค่อยๆ หดลงไปเรื่อยๆ ตอนไปเรียนเมืองนอกที่อเมริกาเวลาจะไปซื้อของจะต้องขับรถออกไปนอกเมือง Suburb ไปที่ศูนย์การค้าเดี๋ยวนี้ปิดไปหมดแล้วเพราะเด็กสมัยใหม่เขาไม่ต้องขับรถไปดูสินค้าแล้วเขาเปิด online ดูเขาก็รู้เขาก็สั่ง online อยากกินทุเรียนเมืองจันทบุรี ก็บอก Alibaba ถ้าอยู่เมืองจีน ชั่วโมงหนึ่งก็ 8 หมื่นลูก ปีนี้นี้เขาจะหนักเขาจะส่งอีกเยอะ ได้ข่าวว่า 3 จังหวัดทางภาคใต้เมื่อ 4-5 ปีก่อนตัดต้นยางทิ้งแล้วก็ปลูกทุเรียนปีนี้จะได้เก็บผลผลิตแล้วก็จะแปรรูปทุเรียนให้ Alibaba อีกแหล่งหนึ่งแล้ว ร้านค้าร้านขายเดิมแจ้งไปหมดแล้ว ร้านที่เคยใหญ่ๆ มาก่อนล้มละลายไปหมดแล้ว การธนาคารเมื่อสมัยก่อนลูกใครจะบัญชีต้องเข้าทำงานในธนาคารเดี๋ยวนี้ธนาคาร layoff คนออกแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีคนงานมากมายเหมือนแต่ก่อนแล้ว globalization และ digitalization มันเปลี่ยนทุกอย่างไปอย่างมาก พวกเราที่อยู่ในฐานะครูบาอาจารย์ในโรงเรียนแพทย์ อาจจะต้องตั้งโจทย์ 2 โจทย์ คือ 1 digital technology มันจะมาเปลี่ยน มันจะ disturb เรื่อง health delivery system อย่างไรบ้าง และอย่างที่สอง มันจะ disturb

education system อย่างไรก็ตาม หรือเราจะเอามันมาใช้ประโยชน์อะไรบ้าง ได้ข่าวว่าโรงเรียนแพทย์บางแห่งใน Pennsylvania เขาไม่ได้ใช้ Stethoscope คล้องคอเหมือนเรา เขาใช้ ultrasound มือถือ อยากรู้ว่าหัวใจเป็นอะไร เขาก็ใช้ ultrasound มือถือแล้วมันจะแสดงผลที่หน้าจอมือถือ ไม่มานั่งฟัง first heart sound, second heart sound, murmur ให้เมื่อยแล้วและก็ไม่รู้ว่าฟังถูกหรือผิด precision medicine ก็มาจากเทคโนโลยีเหล่านี้ ใครอยากจะรู้ว่าตัวเองเป็น ovarian cancer สามารถไปตรวจ genome ได้ว่าจะมีโอกาสเป็นเท่าไร เมื่อรู้แล้วจะเอา ovary ไว้หรือไม่ หรือจะเอาออกจะได้ไม่ต้องเสี่ยงกับ ovarian cancer การ precision โดยเทคโนโลยีเหล่านี้มันมากินแดนเข้ามาในวิธีที่เราเคยทำกันมาก่อนข้างเร็ว T-cell cancer therapy ก็เข้ามาอย่างรวดเร็ว ทำให้เราต้องติดตามเพราะว่ามันมาเร็วมาก robotic robot จะทำหน้าที่แทนเรา 3 เรื่องด้วยกันทำงานที่สกปรกที่เราไม่อยากทำ ให้ robot ทำ ทำงานที่น่าเบื่อซ้ำๆ ซากๆ เราไม่อยากทำ ให้ robot ทำ ทำงานที่ต้อง precision มากๆ ซึ่งมนุษย์ทำไม่ไหว ให้ robot ทำ แล้วเอา AI (artificial intelligent) ใส่เข้าไป AI จะอยู่ในเครื่องมือทุกเครื่องมือในชีวิตเราไม่ว่าจะที่บ้าน ในห้องผ่าตัด ในห้องสอน AI จะเข้าไปหมดในอีกไม่กี่ปี AI เป็น artificial intelligent ที่เราจะใส่ความปรารถนาของเราเข้าไปในเครื่องจักรแล้วให้เครื่องจักรมันทำในสิ่งที่เราปรารถนา เรามีเครื่องตัดหญ้าเอา AI ใส่เข้าไป แล้วใน AI จะมีแผนให้เราให้ข้อมูลว่าสนามหญ้าเรากว้างยาวเท่าไรเสร็จแล้วเราก็กดเครื่องแล้วก็บอกว่าให้หญ้ากว้างเท่านี้ยาวเท่านี้เอ็งไปตัดหญ้า เครื่องนี้มันจะไปตัดหญ้าให้ แล้วเราก็กไปทำงานอื่น พอมันตัดครบตามตารางที่เรากำหนดให้มัน มันก็จะมาที่หน้าประตูเราแล้วก็จะบอกว่า ปิดๆ ปิดๆ อิฉันตัดหญ้าเสร็จแล้วคะ มาปิดเครื่องได้แล้ว ผมไปดูงานที่เมืองจีน บริษัทนี้เคยทำตู้เย็นประจำบ้าน เขาจะทำช่องไว้และที่ฝาข้างนอกจะมีเซ็นเซอร์ไว้ให้แต่ละช่อง ช่องนี้ตรงกับที่เก็บปลา พอไปกดฝามันจะบอกว่าปลาเริ่มมีกลิ่นแล้ว ส่วนอีกช่องสมมุติว่าเก็บเนื้อหมูพอไปกดฝามันจะบอกว่าหมดแล้วคะ ต้องไปซื้อมาเติมแล้วคะ คือมันจะบอกให้หมด เหล่านี้คือ AI AI มันจะรับเอาสิ่งที่เราปรารถนาไว้ใส่ลงไป ในเครื่องไม้เครื่องมือของมนุษย์เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้มันจะมาเร็วมากและที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือเรื่องของ data management ไปคุยกับ Alibaba เขาบอกว่าธุรกิจทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นที่โรงพยาบาลก็ดี เราจะต้องควบคุม 3 เรื่องด้วยกัน 1

control of data flow หรือ information flow วันนี้โรงพยาบาลรามาริบัติเปิด OPD เข้าถึงเย็น พอถึงเย็น ผู้อำนวยการโรงพยาบาลรามาริบัติต้องกดปุ่ม 1 ปุ่มแล้ว ข้อมูลมันจะต้องออกมาทั้งหมดว่า OPD ไหนคนไข้รอนานเท่าไร OPD ไหนไม่มีคนไข้ รอ ต้องบอกได้เลยแล้วสามารถนำข้อมูลนี้ไปแก้ไขได้เลยในวันรุ่งขึ้นไม่ใช่ต้องรอไปอีก 3-6 เดือนค่อยมาแก้ไข อันนี้คือ health data management ต้องตอบโจทย์ผู้ใช้ได้ทันที ซึ่งเรายังไม่มี คนเรายังไม่มี ขนาดนี้ประเทศไทยผลิต software engineer ได้ 2,000 กว่าคนต่อปีเด็กเหล่านี้จบมาเดือนแรกก็รับเงินเดือน 5 หมื่น ซึ่งมากกว่าหมอถึง 2-3 เท่าเพราะมันขาดแคลนอย่างมาก อีกหนึ่งอย่างที่เรายังไม่มีเลยคือ big data analyst ไปถามน้องๆ ในวงการเขาบอกขนาดนี้มีอยู่ไม่กี่คน ประมาณ 8-9 คนแต่เงินเดือน 6 แสน เพราะเราผลิตไม่ทัน จบจากเมืองนอกทั้งนั้น สำหรับพวกที่ทำอยู่ เพราะฉะนั้นเรื่อง dimerization เป็นเรื่องที่มานั่นเราหนีไม่พ้นเราจะรับมืออย่างไร เรื่องที่ 3 ตัดคนกลาง เส้นทางของข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร จะมี stock อยู่ 4 stock อย่างง่ายๆ, 1 ชาวนาปลูกข้าวได้ข้าวเปลือก, 2 ไปขายโรงสี โรงสีสีข้าวได้ข้าวสาร, 3 นำข้าวสารไปขายให้ร้านค้าในตลาด, 4 คือผู้บริโภคไปซื้อข้าวสารจากร้านขายข้าวสารไปหุงกิน ภาษาจีนเขาบอกมีสี่ขั้วก็คือโรงสี ชาขั้วก็คือร้านขายข้าวสารแต่วันนี้ไม่ใช่แล้ว ชาวนาบางรายมีเครื่องสีข้าวในนาตัวเองแล้ว ทำแพคเกจเอง มีสี่ห่อเองเรียบบ่อย ผู้ซื้อเปิด online แล้วก็สั่งตรงจากชาวนาเพราะฉะนั้นมันติดสี่ขั้วกับชาขั้ว ขณะนี้โรงสีเจ๊ง โรงสีที่อยู่ได้เพราะว่ารับจ้างสีข้าวสาร ส่วนเรื่องโก่งจําข้าวเป็นอีกเรื่องหนึ่งไม่เกี่ยวกับ ชาวนาบางที่เดี๋ยวนี้ฉลาดมากไม่ยอมขายข้าวเปลือกเพราะโรงสีกดราคาซื้อ ดังนั้นคำถามของคนเป็นแพทย์วันนี้ อาจต้องถามตัวเองเหมือนกัน จากความรู้ทางการแพทย์ไปสู่ผู้บริโภคคือคนไข้ มันต้องผ่านหมอผ่านพยาบาลก็ตอนแล้วจะต้องโดนตัดเท่าไร พวกทนายความในประเทศอเมริกานานลดลงไปมากเพราะประชาชนเขาเปิดอ่านจาก google ได้เรื่องความรู้คำพิพากษาของศาลฎีกามีหมดอยู่ในนั้นทั้งหมด เพราะฉะนั้นเหล่านี้อยากฝากไว้เพราะมันมาแล้วและที่สำคัญ violence terrorism and wars ไม่มีใครรับประกันได้ว่าจะไม่มี ตอนนั้นมหาวิทยาลัยต่างๆ นักคิดต่างๆ พยายามจะพูดถึงเรื่อง value of education, promotion of peace, value education, zero tolerance, religion and justice system, prevention of violence, minimizing

damages, rehabilitation ทางการแพทย์ก็อาจจะต้องรับมือเพราะว่ามันอาจจะมี violence มี mass ปัญหาขึ้นแก้ไม่ได้เลยคนเป็นล้านๆ มาเจอ violence แบบนี้ ถ้าอย่างนั้นบทเรียนจากอาจารย์เปรม จะช่วยผ่อนเบาภาระที่เราต้องรับผิดชอบ ต้องเผชิญได้อย่างไร ผมคิดว่ามีอีกอย่างหนึ่งที่ผมไม่กล่าวถึง และอาจารย์หมอประเสริฐเป็นคนกล่าวเองเลยครับ คืออาจารย์เป็นคนมองโลกในแง่ดีและมองคนในแง่ดี อาจารย์หมอประเสริฐบอกว่าอยู่กับอาจารย์เปรม มา 4 ปียังไม่เคยเห็น ไม่เคยได้ยิน อาจารย์ว่าใครเลย นินทาใครเลย มีแต่ช่วยทุกคน ช่วยลูกศิษย์ ช่วยประชาชน ผมคิดว่า positive attitude, constructive attitude นั้นสำคัญที่สุด สรุปรวมจากที่อาจารย์หมอประเสริฐพูดถึงอาจารย์เปรมนะครับ ผมว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ประเทศไทยต้องการมาก คือ optimistic attitude ทศนะคติที่มองในแง่บวก ไม่รู้ว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์หรือเปล่าที่ชอบมองในแง่ลบ ชอบจับผิดคนอื่น ผมไม่รู้เหมือนกันแต่ถ้าเราเปลี่ยนตรงนี้ได้ จับถูกนะแทนที่จะจับผิด อย่างที่อาจารย์เปรมจับถูกพยายามจับถูกคน ผมว่าชีวิตจะมีพลัง ชุมชนจะมีพลัง ภาควิชาจะมีพลัง ถ้าอาจารย์ในภาควิชาแต่ละคนมองแต่ในแง่ดี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันผมว่าจะมีพลังมหาศาล อันนี้เป็นบทเรียนที่ผมคิดว่าผมได้จากที่อาจารย์หมอประเสริฐพูดเมื่อสักครู่นี้ เป็นสิ่งที่มีพลังมาก optimistic มีคนให้นิยามว่า optimism คืออะไร optimism คือการมองในสิ่งที่เป็นไปได้แล้วก็ลงมือทำให้มันเป็นไปได้ตามนั้น อาจารย์เปรมเป็นผู้นำในการเป็นแบบอย่างด้านต่างๆ เมื่อสักครู่ผมพูดว่าอาจารย์เรียนรู้และศึกษาอยู่เสมอ ทันวิชา ทันเหตุการณ์ ทันโลก จากจุดเริ่มต้นคือก้าวแรกของการเดินทาง อาจารย์เริ่มต้นจากภาควิชา เป็นจุดแรกที่เริ่มเดินทาง เดินทางมาจนถึงทุกวันนี้แต่อาจารย์ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมก่อน ลูกน้องและลูกศิษย์ได้อุดมการณ์นี้เป็นแบบอย่างซึ่งผมได้กราบเรียนไปแล้วและที่สำคัญอาจารย์ทำเพื่อบ้านเมืองและประชาชนเสมอมาและขอเพิ่มเติมอีกสิ่งหนึ่งว่าโดยการมองโลกในแง่บวก มีคนไปถามเหมือนกันว่าคนสวีเดนทำไมถึงมีความสุข ทำไมคนสวีเดนถึงมีระเบียบ มีการประกันสังคมที่ดีมาก มีคนไปสรุปมาได้ดังนี้ เมื่อ 2-3 ปีก่อนมีหนังสือเล่มหนึ่ง Lagom (อ่านว่า ลอ-ก้อม) เป็นภาษาของสวีเดนซึ่งไม่มีภาษาอังกฤษแปลโดยตรงต้องอธิบายหมายถึง exactly right, not to little, not to much ซึ่งก็ตรงกับที่พวกเราพูดกัน คือความพอเพียง พอเหมาะ พอดี พอเพียง ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป ถ้าคนเมืองก็บอก

ว่ามันจับพอดิ แต่ว่าที่สำคัญคือ ข้อ 1 คนสวีเดนเขาถือว่าส่วนรวมต้องมาก่อน ต้องเอาประโยชน์ส่วนรวมก่อน ถนนหนทางในสวีเดน 40% เป็น bike route เพราะเขายุบ automobile route เป็น bike route การยุบนั้นเกิดจากการทำประชามติและมีความเห็นให้ยุบเพื่อประโยชน์แก่คนส่วนรวม ผลคือ pollution ลดลง ประชาชนได้ออกกำลังกาย ซึ่งมาจากความรู้สึกเสียสละ ข้อที่ 2 หน้าที่นิยม หน้าที่ต้องมาก่อน ใครจะมีตำแหน่งเล็กตำแหน่งน้อยไม่สำคัญถ้าใครทำงานตามหน้าที่ได้มากที่สุดต้องได้รับการยกย่อง ไม่ใช่ยกย่องซีสูงก่อน ไม่ใช่ยกย่องนายพลก่อนเหมือนบ้านเรา ข้อที่ 3 ทำอะไรต้องพอเหมาะพอดิอย่าเกิน ประเทศสวีเดนจะมีอยู่ 1 วันเรียกว่า “วันเตรียมตัวก่อนตาย” วันนั้นทุกบ้านจะต้องสำรวจในบ้านตัวเองก่อนว่า 1 รองเท้ามีมากเกินไม่ ถ้ามากเกินเอาออกมาไว้และถ้าอันไหนคิดว่าจะใช้ทั้งปีให้เก็บเอาไว้ 2 เสื้อผ้ามากเกินไม่ ถ้ามากเกินเอาออกมาไว้ อะไรต่างๆ เมื่อสำรวจเสร็จแล้วของที่เกินแล้วเอามากองไว้ จะทำ 2 อย่าง อย่างที่ 1 เอาไปขายถ้ายังจนอยู่ เป็นของใช้ เป็น free market เป็นตลาดมือ 2 จะตั้งราคาเท่าไรก็ได้ อย่างที่ 2 เอาไปบริจาค การทำอย่างนี้มันลดอึดใจได้ ทำให้ว่าวันนี้ค่อยลงทำให้มีความสุขมากขึ้นได้เหมือนกัน ผมคิดว่าชีวิตอาจารย์เปรม เป็นชีวิตที่มีคุณค่าในตัวของท่านเอง เป็นชีวิตที่มีคุณค่าต่อเพื่อนร่วมงานก็ดี ต่อลูกน้องก็ดี ผมคิดว่าชีวิตอย่างนี้เป็นชีวิตที่คุ้มค่าที่สุด และต้องกราบอาจารย์เปรม ด้วยความเคารพที่อาจารย์เป็นตัวอย่างดี ๆ ให้กับพวกเราครับ กราบขอบพระคุณและขอนำเสนอเพียงเท่านี้ครับ

ความเป็นมาในการจัดปาฐกถาเปรม บุรี

DEPARTMENT OF SURGERY
FACULTY OF MEDICINE RAMATHANI HOSPITAL

เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติคุณของศาสตราจารย์เกียรติคุณเปรม บุรี ซึ่งถือว่าเป็นปูชนียบุคคล คนหนึ่งของคณะฯ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ร่วมก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี และเป็นหัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์คนแรก ท่านได้วางรากฐานการศึกษาทางศัลยศาสตร์ของคณะจนเป็นปึกแผ่นและมีชื่อเสียงจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้ก่อตั้งศูนย์เวชศาสตร์ชุมชนของคณะฯ อีกด้วย นับว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงต่อชาวรามาทธิบดีอย่างยิ่ง ภาควิชาศัลยศาสตร์จึงได้จัดปาฐกถาเปรม บุรี เพื่อเป็นเกียรติแก่ท่านเป็นประจำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547

- ครั้งที่ 1 วันอังคารที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547
เรื่อง “ประสบการณ์หลังเกษียณอายุราชการ”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์เปรม บุรี
- ครั้งที่ 2 วันพุธที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548
เรื่อง “คุณสมบัติของศัลยแพทย์ที่ดี”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์สิระ บุญยะรัตเวช
- ครั้งที่ 3 วันจันทร์ที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549
เรื่อง “เมื่อศัลยแพทย์ถูกร้องเรียน”
โดย : รองศาสตราจารย์นายแพทย์ทองดี ชัยพานิช
- ครั้งที่ 4 วันจันทร์ที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550
เรื่อง “คำนึงถึงศัลยกรรม”
โดย : รองศาสตราจารย์นายแพทย์จินดา สุวรรณรักษ์
- ครั้งที่ 5 วันอังคารที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551
เรื่อง “ระลึกถึงศัลยศาสตร์ศิริราช-รามาทธิบดี”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์วิระสิงห์ เมืองมัน
- ครั้งที่ 6 วันจันทร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2552
เรื่อง “4 ทศวรรษ ศัลยศาสตร์รามาทธิบดี”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์วิวัฒน์ วิสุทธิโกศล

- ครั้งที่ 7 วันจันทร์ที่ 15 พฤศจิกายน 2553
เรื่อง “วิกฤติวงการศัลยกรรมไทย”
โดย : พลโท ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์นพดล วรอุไร
- ครั้งที่ 8 วันพฤหัสบดีที่ 12 มกราคม 2555
เรื่อง “ศัลยกรรมไทย : อดีต ปัจจุบันและอนาคต”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์อรุณ เผ่าสวัสดิ์
- ครั้งที่ 9 วันพุธที่ 14 พฤศจิกายน 2555
เรื่อง “ศัลยแพทย์กับการทำวิจัย”
โดย : ศาสตราจารย์นายแพทย์สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ
- ครั้งที่ 10 วันพุธที่ 13 พฤศจิกายน 2556
เรื่อง “Teamwork between Anesthesiologist & Surgeon : Tackling the Surgical Needs”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณแพทย์หญิงสมศรี เผ่าสวัสดิ์
- ครั้งที่ 11 วันพุธที่ 12 พฤศจิกายน 2557
เรื่อง “AEC และผลกระทบต่อศัลยแพทย์ไทย”
โดย : ศาสตราจารย์คลินิกนายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร
- ครั้งที่ 12 วันจันทร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2558
เรื่อง “Academic medicine and public health: Let’s close the gap”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์รัชตะ รัชตะนาวิน
- ครั้งที่ 13 วันพุธที่ 16 พฤศจิกายน 2559
เรื่อง “จริยธรรมนำกฎหมาย แนวทางป้องกันการฟ้องร้อง”
โดย : ศาสตราจารย์แสง บุญเฉลิมวิภาส
- ครั้งที่ 14 วันพฤหัสบดีที่ 16 พฤศจิกายน 2560
เรื่อง “อนาคตอุดมศึกษาไทยในเวทีโลก”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา
- ครั้งที่ 15 วันศุกร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2561
เรื่อง “ผู้สูงอายุกับสังคม 4.0”
โดย : ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์เกษม วัฒนชัย